

DAU AL SET

20 d'octubre de 1999 - 10 de gener del 2000

DAU AL SET

Integrat pels pintors Modest Cuixart, Joan Ponç, Antoni Tàpies i Joan-Josep Tharrats, el poeta Joan Brossa, i el filòsof Arnau Puig, el grup Dau al Set pren el seu nom de la revista que ells mateixos van publicar entre 1948 i 1956.

Els integrants de Dau al Set treballaven junts des de 1946, tot i que no formaven pròpiament un grup. El seu període de major activitat es concentra entre 1948 i 1951, quan Dau al Set participà en diverses exposicions i desenvolupà una important tasca editorial. Encara que s'ha assenyalat el 1953 com a data de dissolució del grup, no hi ha altra cosa que les impressions personals de cada protagonista per saber quan es va desintegrar. Les opinions van des de "no va existir mai" fins a "el seu esperit encara és viu entre nosaltres".

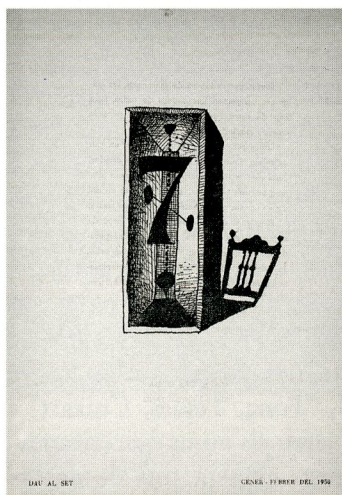
Dau al Set fou un grup heterogeni, amb inquietuds diverses, que pretenien eixamplar el restringit panorama artístic barceloní i que van utilitzar la seva revista com a plataforma d'expressió des d'on portar a terme certes inquietuds artístiques i intel·lectuals. La idiosincràsia particular de cada un dels seus membres, aportà una dimensió distinta al grup:

Poeta i dramaturg, Joan Brossa (1919-1998) aportà a Dau al Set la ironia, el joc amb el llenguatge, la valoració de conceptes com l'absurd i l'atzar i una certa dimensió lúdica i transgressora de l'obra d'art.

Arnau Puig (1926), "aprenent de filòsof" —com ell mateix s'havia definit—, comparteix amb Brossa les seves lectures de Nietzsche i d'Ortega y Gasset. La seva activitat dintre del grup està encaminada a la crítica d'art i a la reflexió filosòfica.

Brossa i Puig coneixen Joan Ponç (1928-1984) a les tertúlies de la taverna La Campana, on es reunia un grup de pintors, com era habitual en l'època. La imaginació desbordant que destil·la l'obra de Ponç sintonitzarà de seguida amb l'esperit inquiet tant de Brossa com d'Arnau Puig.

Antoni Tàpies (1923), pintor de formació autodidacta, és proper, en aquests moments, al surrealisme i a altres moviments d'avantguarda, de la mateixa forma que Modest Cuixart (1925), que posseeix un

Revista Dau al Set,
Gener-Febrer, 1950

univers iconogràfic de connotacions màgiques molt particular.

Joan-Josep Tharrats (1918), va ser un dels principals impulsors de la creació de la revista *Dau al Set*. Alternà, en aquesta època, la pràctica pictòrica amb una important activitat editorial dintre de la revista. *Dau al Set*, que imprimia J.- J. Tharrats, tenia un tiratge d'uns cent exemplars, que en l'època a penes es distribuïen. La revista va permetre als diferents membres del grup desplegar el seu ideari ja fos a través de la paraula —com era el cas de Brossa i Puig— o de la imatge —com Tàpies, Cuixart, Ponç i Tharrats—. A més, la publicació va servir perquè altres personatges afins —Juan-Eduardo Cirlot, Carlos Edmundo de Ory, Rafael Santos Torroella, etc.— publicuessin els seus escrits i ajudessin a crear un clima intel·lectual favorable per a l'activitat artística de Dau al Set.

A partir del cinquè número, el contingut passa a ser decididament visual i les pàgines deixen d'estar numerades, trampa habitual en l'època per burlar la censura i fer creure que, en comptes d'una revista, era un llibre editat en diferents fascicles. A partir d'aquell moment els millors números són els elaborats a cura de dos membres del grup, poeta-pintor o pintor-pintor. Brossa-Ponç (gener-febrer 1949 i abril 1950), Cuixart-Tàpies (març-abril 1949), Brossa-Tàpies (gener-febrer 1950).

L'EXPOSICIÓ

Aquesta exposició dedicada a *Dau al Set* reuneix un nombre exhaustiu de les obres que foren presentades a les dues exposicions que van realitzar els artistes que es movien entorn d'aquesta revista: la que va tenir lloc l'any 1949 a l'Institut Francès de Barcelona i la de la Sala Caralt de Barcelona, l'octubre de 1951. L'exposició es completa amb una selecció d'obres d'alguns dels artistes de referència de *Dau al Set* —com Joan Miró, Salvador Dalí, Paul Klee, Max Ernst, Victor Brauner o Àngel Ferrant—, així com d'altre material documental que permet donar una idea del context i de l'activitat artística i intel·lectual del grup. La primera exposició de *Dau al Set* va ser organitzada per l'associació Cobalto 49, que va considerar important mostrar l'obra dels pintors del grup. Per a poder fer l'exposició, es van posar en contacte amb l'Institut Francès de Barcelona —institució que propiciava l'únic intercanvi cultural internacional possible en la Barcelona d'aquells anys, i que becava artistes amb estades a París.

L'exposició va obrir les portes el 17 de desembre de 1949. Es van imprimir tres targetes d'invitació. "Cuixart, Ponç, Tàpies", "Ponç, Tàpies, Cuixart" i "Tàpies, Cuixart, Ponç", eren els noms que encapçalaven cada tarjeta. D'aquesta manera, tots els pintors eren alternativament primer, segon i tercer en el conjunt de les tres invitacions.

No va aparèixer cap número de *Dau al Set* dels que Tharrats va confeccionar com a catàleg de l'exposició. Des del número de juny de 1949, la revista havia perdut força i es publicaven números trimestrals. La publicació que va servir de catàleg era un plec de Cobalto 49, més endavant incorporat al seu número tres, amb les fotografies dels tres artistes i un text del

poeta brasiler i cònsol de Brasil a Barcelona, João Cabral de Melo. En l'interior, un full de paper blau portava impresa la llista de les obres exposades.

El veritable catàleg de l'exposició va ser un número de *Dau al Set* dirigit per Enric Tormo. A part de l'aparença acurada del número (el gran format, la qualitat del paper, la tipografia impecable, la xocant portada dibuixada pels tres artistes i les fotografies emulsionades mitjançant un sistema de grafismes), hi ha una altra cosa que crida l'atenció. Mentre que en el catàleg de Cobalto 49 els artistes són tres, els mateixos que pengen els seus quadres a l'exposició, en el número elaborat per Tormo, els artistes són quatre, ja que Brossa ocupa el mateix espai que els seus companys. De fet, tots els títols de les obres exposades eren de Brossa i provenien de les seves obres de teatre. Aquest número extraordinari s'ha reproduït al catàleg de la present exposició.

Part d'aquesta exposició va viatjar a la Galeria Sapi de Palma (Mallorca), on es va mostrar del 18 de febrer al 4 de març de 1950. Tret d'alguns comentaris en la premsa local a penes va tenir cap èxit. L'altra part va anar a la Galeria Biosca de Madrid on va formar part de la mostra del Saló de los Once.

1951 va ser el pitjor any de la postguerra tardana. L'agitació social culminà a Barcelona amb la vaga general, l'anomenada Vaga de Tramvies del 12 de març. En aquest clima tingué lloc l'única exposició titulada "Dau al Set" a la Sala Caralt de Barcelona, entre el 6 i el 19 d'octubre. En aquella exposició presentaren obra tots els integrants del grup, als quals es va afegir Juan-Eduardo Cirlot. Puig i Cirlot mostren els seus textos i publicacions; Brossa, a més de publicacions, presentà els seus primers poemes experimentals mentre que els pintors exhibiren una mostra antològica de la seva obra.

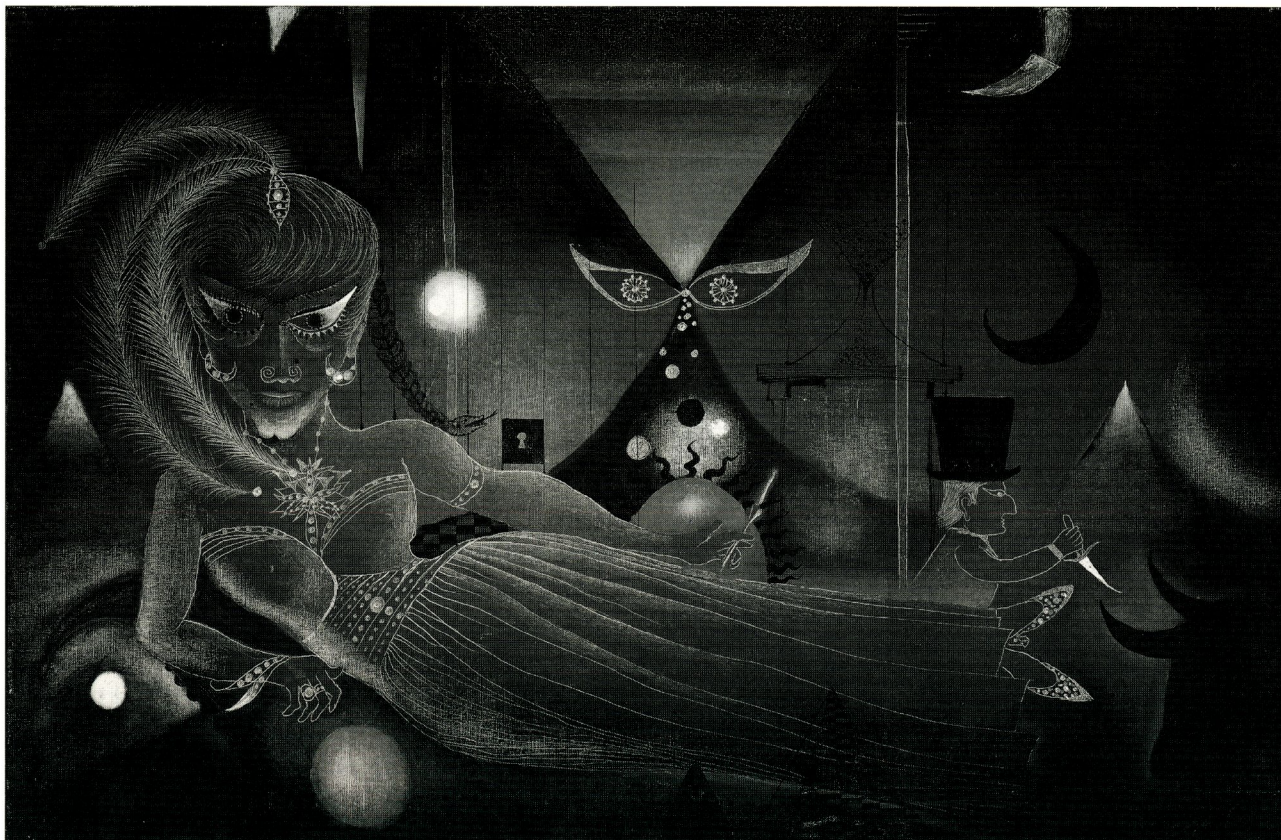

Modest Cuixart. Pescallunes, 1949.

Oli sobre tela. 60 x 81.

Col·lecció MACBA. Procedent del Fons d'art de la Generalitat de Catalunya.

Antiga col·lecció Salvador Riera.

Antoni Tàpies. *Notes de societat*, 1951. Oli sobre tela. 89 x 116. Col·lecció particular. Barcelona

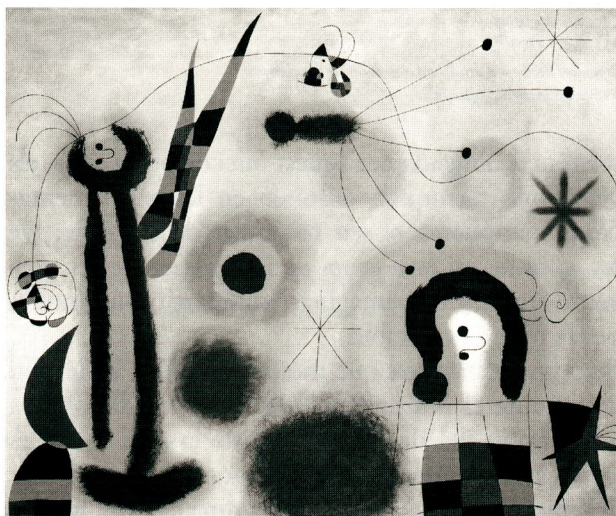
LA RECONSTRUCCIÓ DE L'AVANTGUARDA

La dècada dels quaranta fou especialment difícil ja que a Espanya s'acabava de sortir de la Guerra Civil i el món estava sacsejat pels efectes de la Segona Guerra Mundial. La impossibilitat de la comunicació amb l'exterior, la falta de informació i la tasca repressiva de la censura, provocaren una situació d'aïllament que fou molt difícil de trencar.

En aquest ambient es formen els membres del grup Dau al Set. Això no obstant, a través d'algunes publicacions que els arribaven o bé a través del contacte directe amb algun artista ja consolidat, a poc a poc intentaren reprendre el fil històric de l'avantguarda que la Guerra Civil havia tallat d'arrel.

El retrobament o el descobriment de Joan Miró fou molt important per aquest grup de joves artistes. A més de la proposta artística concreta de Miró, el que aquest significà per ells fou la possibilitat de la llibertat creativa, en un moment en el qual les llibertats eren tan escasses.

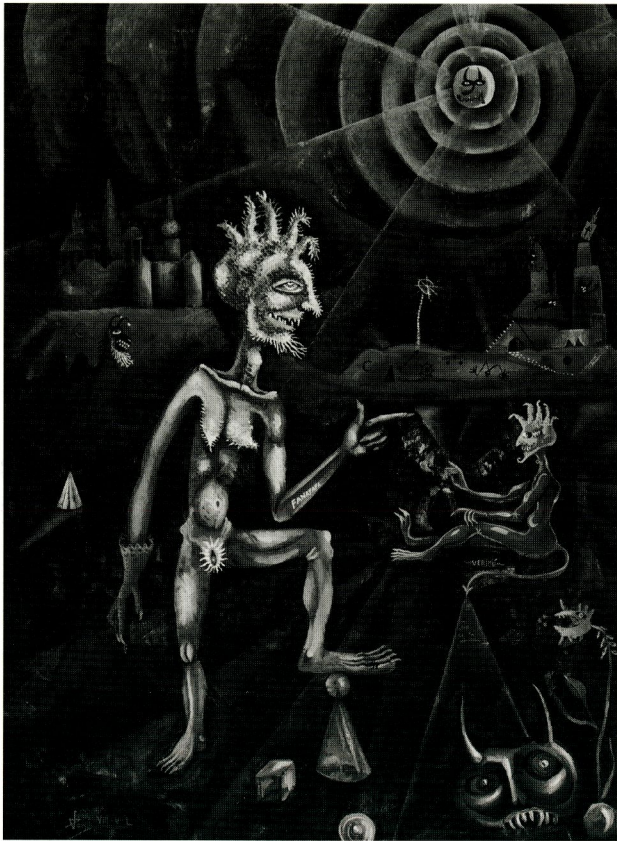
Dalí fou també una figura important per a Dau al Set des de dels seus mateixos orígens. Representava, per a ells i per molts d'altres, el prototip a seguir de l'artista que ha arribat més lluny en la provocació contra la societat establerta. La imatgeria daliniana interessava sobretot a Cirlot, encara que també podríem trobar rastres de la seva influència en alguns quadres de Ponç.

Joan Miró. *Libèl·lula d'ales vermelles a l'encalç d'una serp que llisca en espiral cap a l'estel·cometa*, 1951. Oli sobre tela. 81 x 100. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía.

La relació del grup amb Joan Prats, membre fundador de l'associació ADLAN juntament amb l'arquitecte Josep-Lluís Sert, va contribuir també al descobriment de l'art modern gràcies a la seva biblioteca. No podem deixar de banda, però, la importància de la relació amb el poeta J.V. Foix i amb l'escultor Àngel Ferrant.

A més dels testimonis directes, hi havia també algunes publicacions que tingueren un paper destacat. Una d'elles era un número de *D'Ací i d'Allà* de 1934 dedicat a les grans etapes de l'art modern. Hi havia també el llibre *Ismos* de Ramon Gómez de la Serna i *Realismo mágico* de Franz Roth. Aquestes obres, de

Joan Ponç. Fanafafa Veribú, 1950.
Oli sobre tela. 99'5 x 73.
Col·lecció MACBA.
Procedent del Fons d'art de la Generalitat de Catalunya.
Antiga col·lecció Salvador Riera.

referència obligada per aquest inici de postguerra, els suggeriren tècniques, influïren en les experimentacions i ampliaren el seu vocabulari iconogràfic. De fet, si hi ha un estil propi de Dau al Set, aquest té a veure amb un cert imaginari compartit, on l'interès per la màgia és notable.

Però un dels artistes que més influí a Dau al Set fou sens dubte el pintor Paul Klee. El juny de 1950, i amb motiu del desè aniversari de la seva mort, es publicà un número monogràfic de *Dau al Set* "Homenaje a Paul Klee", sota la direcció de Tharrats i amb textos de CirLOT, Juan Antonio Gaya Nuño,

Paul Klee. Parc romàntic, 1930. Oli sobre fusta. 33'2 x 50'2. Col·lecció A. Rosengart

Mathias Goeritz, Àngel Marsà i Josep Maria de Sucre, il·lustrats amb un dibuix de Klee. D'entre els artistes que, com Paul Klee, foren referents de Dau al Set, però dels quals només en tingueren referència a través de les reproduccions en llibres i revistes cal citar també a Max Ernst, Caspar David Friedrich, Walter Spies o *Le Douanier* Rousseau.

El grup Dau al Set es sent hereu i seguidor de l'herència surrealista, com molt bé ho manifesten en el text introductori de la seva primera exposició retrospectiva a la sala Caralt: "Al principio, acaso haya tenido más puntos de contacto con el surrealismo que con otras tendencias. Como grupo, es el más definido y consecuente de los aparecidos en Cataluña en los diez últimos años". De fet, Dau al Set fou coetani encara de la plenitud del surrealisme que, tot just el 1947, va fer a París la seva darrera Exposició Internacional.

Dau al Set fou un símptoma d'una certa inquietud per reconstruir un moviment d'avantguarda que, en el moment del seu inici, havia estat truncat per la Guerra Civil. Dau al Set suposà un pas important en la recuperació de la modernitat i apuntà un nou horitzó dins del panorama artístic català. Després de la dissolució del grup, cada un dels membres va desenvolupar de forma personal la seva trajectòria artística i intel·lectual.

Per a més informació us suggerim:

- *Europa de postguerra, 1945-1965: art després del diluvi*. Barcelona: Fundació "la Caixa", 1995. Catàleg de l'exposició celebrada al Centre Cultural, a la Sala Catalunya i a la Sala Sant Jaume de la Fundació "la Caixa" de Barcelona del 12 de maig al 30 de juliol de 1995.
- LOURDES CIRLOT. *El grupo "Dau al Set"*. Barcelona: Cuadernos Arte Cátedra, 1986.
- ARNAU PUIG. *Històries de Dau al Set: cinquanta anys*. Barcelona: Thassàlia, 1998.
- *Dau al Set. El foc s'escampa. Barcelona 1948-1955*: Exposició Centre d'Art Santa Mònica Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1998.
- VÍCTOR CASTELLS. *Dau al Set: cinquanta anys després: a manera de memòries*. Barcelona: Parsifal, 1998.
- JOAN-JOSEP THARRATS. *Dau al Set i la seva època*. Barcelona: Parsifal, 1999.
- *Dau al Set*. Barcelona: Museu d'Art Contemporani de Barcelona, 1999. Inclou una selecció de textos de l'època.

Durant els mesos que l'exposició estigui oberta al públic, aquests llibres es poden consultar a l'Espai de Lectura de la planta 1 del Museu i després a la Biblioteca del MACBA.

Aquest material està pensat per a ús del professorat que vulgui visitar l'exposició amb un grup d'estudiants en visita comentada.

Per concertar visites comentades cal trucar al tel. 934 121 413, de dilluns a divendres (excepte dimarts) de 10 a 14 h.

Coordinació:
Antònia Maria Cerdà
Tel 93.412.08.10 (ext.382)